

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีสมมติฐานในการวิจัยว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท.น่าจะมีผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะผลการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและผลงานวิชาการด้านอื่น ๆ มากกว่าผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. และผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. น่าจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระดับสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. จำนวน 68 คน แยกเป็น อาจารย์ 28 คน และนักวิจัย 40 คน และนอกโครงการ พสวท. จำนวน 68 คน แยกเป็น อาจารย์ 28 คน และนักวิจัย 40 คน 25 หน่วยงาน ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (พว.) ศช. หน่วยปฏิบัติการเทคโนโลยีชีวภาพทางทะเล (จุฬาฯ) ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (พว.) ศช. ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัคซีนสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย มหิดล ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สวทช. ณ หน่วยปฏิบัติการ พันธุวิศวกรรมด้านพืช มหาวิทยาลัยเกษตร กำแพงแสน ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (พว.) ณ หน่วยปฏิบัติการวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล MTEC (ศว.) NECTEC (ศว.) กองฟิสิกส์ กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กองปรุพิทยา กรม

วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองชีววัตถุ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, สำนักสัตว์ทดลองแห่งชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สาขาวิจัยอุตสาหกรรม โลหะ เซรามิกส์ และสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เครื่องที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด โดยให้ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ และชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย วิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. ตามหน่วยงานที่ได้รับไว้ทั้งหมด 25 หน่วยงาน ดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 136 ฉบับ โดยแยกส่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 28 ฉบับ ตำแหน่งนักวิจัย 40 ฉบับ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 28 ฉบับ และนักวิจัย จำนวน 40 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 108 ฉบับ แยกเป็น แบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 90 ฉบับ นอกนั้นไม่สมบูรณ์ จึงไม่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 18 ฉบับ อาจารย์ในโครงการ พสวท. จำนวน 15 ฉบับ และนักวิจัยในโครงการ พสวท. จำนวน 30 ฉบับ รวม 45 ฉบับ และอาจารย์นอกโครงการ พสวท. จำนวน 15 ฉบับ และนักวิจัยนอกโครงการ พสวท. 30 ฉบับ รวม 45 ฉบับ ดังนั้นรวมแบบสอบถามที่ใช้ทั้งสิ้น 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.18 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามสถานภาพแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานแบบมาตราประมาณค่าและตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแบบมาตราประมาณค่า สำหรับอาจารย์ในโครงการ พสวท. มีข้อคำถาม 125 ข้อ และอาจารย์นอกโครงการ พสวท. มีข้อคำถาม 121 ข้อ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักวิจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับนักวิจัยในโครงการ พสวท. มีแบบเลือกตอบ 18 ข้อ และแบบ

มาตราประมาณค่า 76 ข้อ และนักวิจัยนอกโครงการ พสวท. มีแบบเลือกตอบ 15 ข้อ และแบบมาตราประมาณค่า 76 ข้อ ในการสร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานอาศัยกรอบความคิดและศึกษาผลงานวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตของ สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ ส่วนแบบวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานใช้แบบมาตรฐาน MSQ ที่แปลเรียบเรียงและคัดสรรจาก 100 ข้อ เหลือ 60 ข้อ โดย สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC* คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าที่

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท.

สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองกลุ่มทั้งในและนอกโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ จะมีเพศชายและหญิงเท่ากัน ส่วนนักวิจัยจะเป็นชาย อายุเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. อยู่ระหว่าง 25 ถึง 34 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์จะมีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอก รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท และตำแหน่งนักวิจัยจะมีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท รองลงมาเป็นระดับปริญญาเอก

2. ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท.

2.1 ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ ได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการสอน ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ ประเมินว่าตนเองมีการสอนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นการผลิตหนังสือประกอบการสอน การมีชื่อเสียงและยอมรับด้านการสอน ให้คำปรึกษาควบคุมการทำวิจัย การสร้างและใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ การวางแผนและเตรียมการสอนก่อนสอน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนแต่ละวิชา และวิธีการสอนที่กระตุ้นผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์เห็นว่าตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการวิจัย ผู้สำเร็จการศึกษาตำแหน่งอาจารย์ในโครงการ พสวท. ประเมินว่าตนเองมีงานด้านการวิจัย ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง แต่ในระดับดีในด้านมีความรู้ความสามารถทางด้านระเบียบวิธีการวิจัย และด้านผลงานวิจัยประยุกต์เพื่อการเรียนการสอนยังระดับต่ำอยู่

ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ผู้สำเร็จการศึกษาตำแหน่งอาจารย์ ประเมินว่าตนเองมีความสามารถด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นมีโอกาสนำความรู้ประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน สนใจให้บริการวิชาการแก่สังคมเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ด้านผลงานในรอบปี ผู้สำเร็จการศึกษาตำแหน่งอาจารย์ ประเมินตนเองว่า ผลงานในรอบปีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ยกเว้นการเขียนผลงานทางวิชาการ ด้านตำรา การเขียนผลงานด้านการแปลตำราหรือบทความทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำอยู่

2.2 สำหรับนักวิจัยในโครงการ พสวท. ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ว่า การปฏิบัติงานของตนในด้านความซื่อตรงต่อวิชาชีพและผลงานวิจัยอยู่ในเกณฑ์ดี และด้านอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการอ้างอิงผลงานทางการวิจัย และการได้รับรางวัลจากผลงานยังอยู่ในระดับต่ำ

3. ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท.

3.1 ผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการสอน ผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ ประเมินว่าตนเองมีการสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ยกเว้นด้านชื่อเสียงและการยอมรับการสอน ผลิตเอกสารหรือหนังสือประกอบการสอน การสร้างและใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพให้คำปรึกษาและควบคุมการทำวิจัย นำผลประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน และวิธีการสอนที่กระตุ้นผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ด้านการวิจัย กลุ่มอาจารย์นอกโครงการ พสวท. ประเมินว่าตนเองมีการปฏิบัติงานด้านวิจัย ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นด้านการเผยแพร่ผลงาน

การสร้างชื่อเสียงและการยอมรับผลงาน ตลอดจนนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอน ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม กลุ่มอาจารย์นอกโครงการ พสวท. ประเมินตนเองว่างานด้านบริการวิชาการแก่สังคมส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นด้านสร้างชื่อเสียงการยอมรับในผลงานด้านบริการแก่ชุมชนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ด้านผลงานในรอบปี กลุ่มอาจารย์นอกโครงการ พสวท. ประเมินตนเองว่า ผลงานในรอบปีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นการมีโอกาสร่วมงานเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อยู่ในเกณฑ์ดี

3.2 สำหรับนักวิจัยนอกโครงการ พสวท. ประเมินว่าในด้านการปฏิบัติงานของตนเองส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ยกเว้นการอ้างอิงผลงานวิจัย การได้รับรางวัลจากผลงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แต่มีความเชื่อถือตรงต่อวิชาชีพและผลการวิจัย การติดตามและอ่านรายงานวิจัยในและต่างประเทศ และความเชื่อถือตรงต่อเวลาในการทำงาน ยึดมั่นต่อเป้าหมายการทำวิจัยอยู่ในเกณฑ์ดี

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท.

ผลการวิเคราะห์ระดับผลการปฏิบัติงานพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. มีระดับความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. มีระดับความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตรวมของทั้งสองกลุ่ม พบว่า ค่าที่จากการเปรียบเทียบมีนัยสำคัญทางสถิติหรือพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. มีความรู้ความสามารถปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับดี ยกเว้นความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิตเอกสาร หนังสือประกอบการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. มีความคิดเห็นว่าตนยังมีความสามารถระดับปานกลาง ดังนั้นค่าที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท.

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยเลขคณิตของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองกลุ่ม กลุ่มเป็นรายข้อ พบว่า ค่าที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลกาวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายผลเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. พบว่า เป็นชายมากกว่าหญิง โดยเฉพาะนักวิจัยจะเป็นเพศชาย พิจารณาแล้วจะเห็นว่า เมื่อย้อนกลับไปสู่วัยเด็กของบุคคลแล้วเด็กผู้ชายจะมีความกระตือรือร้น ชุกช่น อยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลกๆ และใหม่ ๆ มากกว่าเด็กผู้หญิง ตลอดจนการแสดงออกของการเป็นผู้นำในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าบุคคลใดได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและให้ความเป็นอิสระในการคิดการกระทำอันนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทางระบบ ซึ่งจะมีผลต่อการเริ่มต้นของการเป็นนักคิดแต่วัยเด็ก แล้วย่อมมีผลสะท้อนต่อการเรียนรู้ในวัยเรียนที่สูงขึ้น จึงเป็นเหตุผลที่จะสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่านักวิจัยเป็นชายมากกว่าหญิงนั่นเอง สำหรับอายุในช่วง 25-34 ปี เป็นตัวบ่งบอกให้รู้ว่ากลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่งจบการศึกษาและเริ่มปฏิบัติงานในระยะเวลาไม่นาน ทำให้ได้ผลการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน และวุฒิการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มอาจารย์ในโครงการ พสวท. เป็นผู้มวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก เนื่องจากเป็นบุคคลที่สำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรกของโครงการ พสวท. ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ พสวท. (สสวท., 2539)

2. จากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. นั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กล่าวไว้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ

พสวท. น่าจะมีผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะผลงานวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลงานวิชาการด้านอื่น ๆ มากกว่าผู้สำเร็จการศึกษานอกโครงการ พสวท. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบโดยการประเมินในทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษาเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแสดงว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในและนอกโครงการ พสวท. สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง อันเนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีวัยใกล้เคียงกัน (25-34 ปี) ประกอบกับมีความคุ้นเคยร่วมงานกันอยู่ในทีมงานเดียวกันก็เป็นไปได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบรายชื่อในด้านการวิจัยนั้น ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้าน มีความรู้ความสามารถทางด้านระเบียบวิธีการวิจัยใกล้เคียงกับผู้อยู่นอกโครงการ พสวท. ทั้งนี้ น่าจะมีความแตกต่างกันให้เด่นชัดมากกว่านี้ เพราะผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ได้ผ่านขั้นตอนของระบบการเรียนการสอนของโครงการ พสวท. มีเป้าหมายให้ผู้ที่อยู่ในโครงการมีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพของตนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ในกลุ่มนักวิจัยได้รู้จักการเลือกใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ก็มีมากกว่าเพียงเล็กน้อยทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองกลุ่มเพิ่งสำเร็จการศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้และทักษะการปฏิบัติมาเป็นอย่างดี

3. จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. ตามการรับรู้ของตนเอง พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กล่าวไว้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. น่าจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระดับสูงกว่าผู้สำเร็จศึกษานอกโครงการ พสวท. ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์นั้นได้โอนตำแหน่งจากนักวิจัยมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา การนับอายุราชการของตำแหน่งอาจารย์ยังอยู่ในในระยะเริ่มต้นของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ความรู้สึกที่จะประเมินตนเองในตำแหน่งอาจารย์จึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กับอาจารย์นอกโครงการ พสวท. แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายชื่อพบว่า ส่วนใหญ่ความพึงพอใจในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. ตำแหน่งอาจารย์ มีบางประเด็นเกี่ยวกับการทำงานด้วยตนเอง และมึนงานทำตลอดเวลาแบบหลากหลายก็ดีตลอดจนการมีโอกาสได้ควบคุมดูแลการทำงานของเพื่อนร่วมงาน มีโอกาสได้รับความพึงพอใจและเป็นไปตามความต้องการของตน แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้

ว่าผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการ พสวท. มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้อยู่นอกโครงการ พสวท. ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาในและนอกโครงการ พสวท. ตำแหน่งนักวิจัยก็มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า เป็นความรู้สึกระดับมากของนักวิจัยในโครงการ พสวท. เองที่ประเมินความพึงพอใจของตนไม่สามารถที่จะยืนยันได้ว่าความพึงพอใจการปฏิบัติงานของตนนั้นเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของที่ทำงานหรือของเพื่อนร่วมงานหรือการได้รับมอบหมายงาน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปและการอภิปรายผลที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ทางด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ พสวท. ควรจะมีการเผยแพร่ข้อมูล ผลงานการวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการ พสวท. ให้หน่วยงานอื่นได้รับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรบุคคลดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ควรจะมีการจัดตั้งสมาคมหรือมูลนิธิของผู้สำเร็จการศึกษา จากโครงการ พสวท. เพื่อให้บุคคลที่จบจากโครงการ พสวท. มีโอกาสได้ติดต่อประสานงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยชัดเจนยิ่งขึ้น ควรมีการติดตามผลหลังจากผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการ พสวท. ได้ปฏิบัติงานไปแล้ว 3-5 ปี